

Uložení pokuty a regresní nárok

Skutečnost, že provozovateli zdroje znečišťování ovzduší byla za porušení povinnosti podle ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. [309/1991](#) Sb. o ovzduší (tj. povinnosti uvádět do provozu a provozovat zdroje znečišťování v souladu s technickými podmínkami provozu zařízení a v souladu s podmínkami stanovenými orgánem ochrany ovzduší podle § 11 odst. 1) uložena orgánem ochrany ovzduší pokuta, nebrání vzniku případného regresního nároku provozovatele zdroje znečišťování, jenž pokutu zaplatil, vůči třetí osobě, která zdroj znečišťování použila na základě smlouvy s jeho provozovatelem a reálně se jednání, za které byla provozovateli zdroje znečišťování uložena pokuta podle § 18 zákona o ovzduší, dopustila.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 956/2003, ze dne 19.5.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně L. C. S. a. s., zastoupené, advokátem, proti žalované O. s. spol. s r. o., zastoupené, advokátem, o zaplacení částky 200.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 11 Cm 187/98, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. července 2002, č. j. 2 Cmo 557/2000-95, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Krajský obchodní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 31. července 2000, č. j. 11 Cm 187/98-72, zamítl návrh, aby žalovaná zaplatila žalobkyni 200.000,- Kč se 17 % úrokem z prodlení od 1. března 1997 do zaplacení, a žalobkyni uložil zaplatit žalované na nákladech řízení 33.145,- Kč.

V odůvodnění rozsudku zejména uvedl, že žalobkyně se domáhá náhrady škody za majetkovou újmu, která jí vznikla v důsledku nesplnění povinnosti vyplývajících z ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. [309/1991](#) Sb., o ochraně ovzduší před znečišťujícími látkami - dále jen „zákon o ovzduší“ - K. M. (zaměstnancem žalované), který při přečerpávání pohonných hmot v čerpací stanici P. neměl zapnutou rekuperaci. Zdůraznil, že žalobkyni samotným nezapnutím rekuperace škoda nevznikla a naopak vznikla tím, že „orgán životního prostředí nesplnění povinností vyplývajících z předpisů o životním prostředí a rovněž z předpisů o povinnostech při přepravě nebezpečných látek zjistil a ve správním řízení uložil provozovateli cisterny pokutu“. Aby se mohla po žalované úspěšně domáhat náhrady škody - pokračoval soud prvního stupně - musela by žalobkyně prokázat, že žalovaná jako právnická osoba porušila smluvní, resp. „jakoukoli“ povinnost, kterou stanoví přímo smlouva nebo zákon, a že toto porušení povinnosti je v příčinné souvislosti se vzniklou škodou.

Práva a povinnosti byly mezi účastníky dohodnuty ve smlouvě č. 05/96-LC z 8. května 1996 (dále jen „smlouva“). Přestože je smlouva koncipovaná jako smlouva o přepravě věcí, nejde - podle soudu prvního stupně - o smlouvu podle ustanovení § 610 a násl. obchodního zákoníku, nýbrž o smlouvu innominátní podle ustanovení § 269 odst. 2 obchodního zákoníku, když obsahem vzájemných práv a povinností mezi smluvními partnery bylo poskytnutí osob oprávněných převážet pohonné hmoty dle pokynů žalobkyně. Z hlediska právních vztahů žalobkyně, žalované a řidiče K. M. „šlo o dočasné přidělení k výkonu práce k jiné právnické osobě“ (§ 38 odst. 4 zákoníku práce) a smlouva tak měla řešit pouze vzájemné nároky mezi „původním zaměstnavatelem pracovníka“ a organizací, k níž byl dočasně přidělen (žalobkyni).

Vznikla-li žalobkyni škoda v době, kdy k ní byl řidič K. M. dočasně přidělen, nešlo o porušení povinnosti ze závazkového vztahu mezi žalobkyní a žalovanou ve smyslu ustanovení § 373 obchodního zákoníku, nýbrž o porušení právní povinnosti podle ustanovení § 420 občanského zákoníku, když řidič, přestože si byl vědom své povinnosti vyplývající „z přílohy B k evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě (dohoda ADR), nepostupoval tak, jak mu to ukládá bod 211 174 citované dohody, ač pro přepravu nebezpečných nákladů byl proškolen, a s tímto proškolením

pro práci u žalobkyně přidělen“.

Zastává závěr, že žalobkyně neprokázala, že by jí žalovaná způsobila škodu, žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem z 18. července 2002, č. j. 2 Cmo 557/2000-95, rozhodnutí Krajského obchodního soudu v Ostravě změnil tak, že žalované uložil zaplatit žalobkyni 200.000,- Kč s 17% úrokem z prodlení od 1. března 1997 do zaplacení a na nákladech řízení před soudy obou stupňů 74.823,- Kč.

Odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, přezkoumal, zopakoval důkaz smlouvou č. 05/96 ze dne 8. května 1996, zápisem s řidičem z 19. července 1996 a opětovně vyslechl svědka K. M., přičemž dospěl „k odlišnému právnímu posouzení“.

Odvolací soud zdůraznil, že žalobkyně prokázala existenci předpokladů, s nimiž obchodní zákoník spojuje vznik odpovědnosti za škodu, neboť žalovaná porušila svou povinnost vyplývající ze smlouvy (rozuměj povinnost zajistit přepravu ropných produktů dle dispozic přepravce a podle požadavků čerpacích stanic P.) tím, že její zaměstnanec K. M., kterého použila při plnění svých smluvních povinností vůči žalobkyni, při přečerpávání pohonných hmot nezapnul zpětné odsávání par (rekuperaci). V důsledku tohoto protiprávního jednání žalované byla žalobkyni uložena Českou inspekcí životního prostředí pokuta ve výši 200.000,- Kč (srov. rozhodnutí o uložení pokuty ze dne 19. srpna 1996, zn. 7/00/1230/Ca/96), kterou žalobkyně 24. ledna 1997 zaplatila, čímž jí vznikla škoda, za kterou žalovaná podle ustanovení § 373 obchodního zákoníku odpovídá.

Námítku žalované (akceptovanou soudem prvního stupně), podle níž za vzniklou škodu nenese odpovědnost, neboť K. M. byl dočasně přidělen k výkonu práce k žalobkyni, neshledal důvodnou. Svědek K. M. existenci takové dohody (rozuměj dohody o dočasném přidělení k výkonu práce k jinému zaměstnavateli) popřel a jiné důkazy podporující tvrzení žalované v tomto směru předloženy nebyly, přičemž tvrzení žalované je rovněž v přímém rozporu s obsahem smlouvy, v níž se žalovaná zavázala zajistit přepravu ropných produktů technikou žalobkyně. Byl-li K. M. zaměstnancem žalované (a nebyl-li dočasně přidělen k výkonu práce k žalobkyni), je osobou, kterou žalovaná použila ke své činnosti, a za škodu jím způsobenou odpovídá ve smyslu ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku.

Výhradu žalované, že žalobkyně K. M. řádně neproškolila o povinnosti zapnout rekuperaci, odvolací soud považoval za „zcela irelevantní“. Akcentoval, že žalovaná měla podle smlouvy přepravu realizovat vycvičenou osádkou splňující podmínky dohody ADR a zákona č. 111/1994 Sb. O povinnosti zapínat rekuperaci jsou řidiči proškolení v rámci zvláštního školení pro řidiče přepravující nebezpečné věci podle bodu 211 174 dodatku B 1a k Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), přičemž v řízení „bylo nesporným“, že K. M. toto školení absolvoval a v době, kdy dovezl pohonné hmoty do čerpací stanice, měl oprávnění k převážení nebezpečných věcí, tedy i pohonných hmot. V situaci, kdy bylo prokázáno, že o povinnosti zapnout rekuperaci byl K. M. poučen v rámci školení ADR, považoval odvolací soud za nadbytečné zabývat se otázkou, zda a jaké proškolení tomuto řidiči poskytla žalobkyně.

Jelikož v řízení bylo prokázáno splnění všech předpokladů pro vznik odpovědnosti žalované za škodu, odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně změnil a žalobě vyhověl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, odkazujíc co do jeho přípustnosti na ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a namítajíc, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňujíc dovolací důvody podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř.

Dovolatelka zpochybňuje zejména závěr odvolacího soudu o nevýznamnosti její námítky, že žalobkyně řádně neproškolila řidiče K. M. o povinnosti zapnout rekuperaci. Poukazujíc na „dodatek B. 4 přílohy B Dohody ADR“ a „dodatek B. 1a přílohy B Dohody ADR“, namítá, že nelze ztotožňovat zde vymezená školení s konkrétním odborným zacvičením a proškolením u konkrétních přeprav, které bylo po žalobkyni požadováno v čl. 4 smlouvy.

Vybudoval-li odvolací soud své rozhodnutí na odlišném právním názoru, je takové rozhodnutí „poznámenáno vadou“ ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., když řidič K. M. nebyl s výše uvedenými předpisy řádně seznámen (jak se žalobkyně zavázala v čl. 4 smlouvy).

Dále dovolatelka zdůrazňuje, že zápis z 19. července 1996, v němž se mimo jiné uvádí, že K. M. byl seznámen s povinnostmi zapnout rekuperaci a s podmínkami pro přejímku pohonných hmot na čerpacích stanicích P., jmenovaný u jednání před soudem prvního stupně, pokud jde o v zápise uvedené „poučení“, popřel, přičemž poukazuje i na

skutečnost, že tento zápis byl sepsán až po „předmětné události“.

Dovolatelka rovněž odvolacímu soudu vytýká, že nevycházel ze skutečnosti, že rozhodnutím „ČIŽP“ ve správním řízení je vázán ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že soud v občanském soudním řízení nemůže mimo jiné předběžně řešit, zda a kdo spáchal přestupek, bylo-li v tomto směru vydáno pravomocné rozhodnutí příslušného orgánu. Výrokem, který směřoval proti žalobkyni, je proto soud vázán, a jelikož žalobkyně proti rozhodnutí „ČIŽP“ ze dne 19. srpna 1996 o uložení pokuty nepodala odvolání a částku 200.000,- Kč zaplatila, stala se jediným účastníkem správního řízení, neboť v opačném případě by pokuta za zaviněné porušení „shora uvedených předpisů“ byla uložena žalované. Proto nemůže být žalovaná pasivně legitimována v občanském soudním řízení, když „pravomocné postižení“ žalobkyně pro přestupek za porušení § 7 odst. 1 zákona o ovzduší v sobě zahrnuje pro soud závazný závěr o tom, že přestupek spáchal K. M. jako dočasně přidělený zaměstnanec k žalobkyni podle ustanovení § 38 odst. 4 zákoníku práce na základě konkludentní dohody mezi ním a žalovanou, což „ani odvolací soud nezpochybnuje“.

Proto dovolatelka požaduje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně považuje rozhodnutí odvolacího soudu z pohledu zjištěného skutkového stavu a právního posouzení za správné a navrhuje zamítnutí dovolání.

Podle bodu 17., hlavy I., části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2000). O takový případ jde i v projednávané věci, když soudy obou stupňů věc projednaly a rozhodly podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2000.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.; není však důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 373 obchodního zákoníku kdo poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinnosti bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.

Obecnými předpoklady odpovědnosti za škodu podle výše citovaného ustanovení jsou protiprávní jednání spočívající v porušení povinnosti ze závazkového vztahu, vznik škody a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem škody. Obchodní zákoník upravuje obecnou odpovědnost za škodu jako objektivní, s tím, že současně umožňuje zprostit se této odpovědnosti za pomoci tzv. liberačních důvodů.

Jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem a jeho obsahovým vymezením (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.), dovolací soud podrobil přezkumu právní závěr odvolacího soudu, podle něhož se protiprávního jednání (porušení povinnosti ze závazkového vztahu) dopustila žalovaná.

Podle ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku škoda je způsobena právnickou osobou nebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

Ustanovení § 135 o. s. ř. určuje, že soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení (odstavec 1). Jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází (odstavec 2).

Argumentaci dovolatelky odkazující na ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. lze přisvědčit pouze potud, že v případě, kdy je v době rozhodování soudu již v právní moci rozhodnutí, jímž bylo rozhodnuto, že byl spáchán trestný čin, přestupek, nebo jiný správní delikt, je soud vázán výrokem o jejich spáchání, a výrokem o tom, kdo trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů spáchal.

Skutečnost, že provozovateli zdroje znečišťování ovzduší [rozuměj osobě, která má právo nebo faktickou možnost tento zdroj provozovat - srov. § 4 písm. a) zákona o ovzduší] byla za porušení povinnosti podle ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) téhož zákona (tj. povinnosti uvádět do provozu a provozovat zdroje znečišťování v souladu s technickými podmínkami provozu zařízení a v souladu s podmínkami stanovenými orgánem ochrany ovzduší podle § 11 odst. 1) uložena orgánem ochrany ovzduší pokuta, nebrání vzniku případného regresního nároku provozovatele zdroje znečišťování, jenž pokutu zaplatil, vůči třetí osobě, která zdroj znečišťování použila na základě smlouvy s jeho provozovatelem a reálně se jednání, za které byla provozovateli zdroje znečišťování uložena pokuta podle § 18 zákona o ovzduší, dopustila.

Odvolacímu soudu, který z výše uvedených zásad vycházel, proto nelze důvodně vytýkat, že v rozporu s ustanovením § 135 odst. 1 o. s. ř. dospěl k závěru o porušení povinnosti ze závazkového vztahu žalovanou.

Oproti mínění dovolatelky pak rozhodnutí o uložení pokuty žalobkyni (provozovatelce zdroje znečišťování) neobsahuje „závazný závěr“ o tom, že „přestupek spáchal K. M. jako dočasně přidělený zaměstnanec k žalobkyni“ dle ustanovení § 38 odst. 4 zákoníku práce.

Ani další výhrady dovolatelky akcentující nemožnost ztotožnit „speciální kurs pro přepravu v cisternách“ s konkrétním odborným zacvičením a proškolením u konkrétních přeprav, nesprávnost závěru odvolacího soudu o nevýznamnosti námitky řádného neproškolení K. M. o povinnosti zapnout rekuperaci žalobkyni, a zpochybňující (s odkazem na výpověď K. M. před soudem prvního stupně) skutková zjištění učiněná odvolacím soudem ze zápisu ze dne 19. července 1996, nepovažuje dovolací soud za opodstatněné.

Dovolacím důvodem uvedeným v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. nelze úspěšně napadat jakékoli skutkové zjištění odvolacího soudu, nýbrž jen takové, které jako výsledek hodnocení důkazů soudem neodpovídá ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevplynuly, ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků, nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti logický rozpor, nebo jestliže výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 až § 135 o. s. ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro skutkový závěr o věci a tím i pro (následné) posouzení věci z hlediska hmotného (popř. i procesního) práva.

Samotné hodnocení důkazů nelze dovolacím důvodem podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. napadnout, když na nesprávnost hodnocení důkazů lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) - jen ze způsobu, jak soud vyhodnocení důkazů provedl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, pak není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry.

Jak je zřejmé z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, K. M. byl o povinnosti zapnout rekuperaci proškolen v rámci „zvláštního školení pro řidiče přepravující nebezpečné věci podle bodu 211 174 dodatku B 1a k Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR)“, o této povinnosti věděl a nesplnil ji pouze proto, že v okamžiku, kdy začal pohonné hmoty napouštět, ho vyrušil telefon od dispečerky žalobkyně. Závěr o nadbytečnosti případného doplnění dokazování ohledně skutečnosti, zda a jak K. M. proškolila žalobkyně, je tak z pohledu výše uvedených skutkových zjištění (učiněných ze svědecké výpovědi K. M., smlouvy č. 05/96 a zápisu z 19. července 1996) správný.

Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo a dovolací soud neshledal ani existenci vad uvedených v § 237 o. s. ř., ani jiných vad řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), dovolání jako nedůvodné podle ustanovení § 243b odst. 1 část věty před středníkem, odst. 5 o. s. ř. zamítá.

Další články:

- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)